
a félbemaradásra váró katedrális III.

TANDORI DEZSŐ

„Akár a nagy lepkék egymás után...”
(Jékely Zoltán)

(Non-stop tréning)

Ennek a békeállapotnak itt, ahogy most éltek, vannak ám áldozatai, halottai; s ha egy vasárnap reggel együtt ébredtek a gyerekekkel, de műsoruk helyett valami másképp-szép-vidéket domborít a képernyő, oly helyet, ahol még Játékaítok se jártak, („Ahol még ők se járhattak sokat”), s a heverőre, a beágyazatlan párnák-takarók hajlatán, odasikerítitek az Alpokat, három kispárna a Hahnenkamm, és a hetvenkettes „új” Medin, Babar — stb., stb., stb. — odabúvóli a kitzbüheli műlesiklopályát, (majd a keddi *Volksstimméből* elolvasom nektek, ki melyik futamét jelölte ki, melyik edző; „Nem, nem maci!” és barátok Perillat-ját sem látjátok viszont ezúttal; de hogy erre még emlékeztek? ... S felidézitek azt a hűvös olvasótermet 1966 augusztusából; hétköznap délután volt, s egy nyári alpesi világbajnokság eredményeiért kikértem egy kazalnyi *Volksstimmét*, és amíg „az anyag”-ra vártam, a falipolcok mellett sétáltam, szokás szerint, szokásom szerint; s akkor megláttam — a *déli*ek folyóiratában —, először láttam meg komolyabban, nyomtatásban: saját magamat... De aztán mintha mi sem történt volna — legalábbis körülbelül úgy! —, másolómunkához láttam, *kiírtam* a futamokat; ott volt az, hogy Perillat lemaradt? épp-hogy-különbséggel a második helyen végzett... Melquinod mögött talán? Mert megint más eset volt, amikor az első futamban *esett*, s hiába, hogy utána a másodikban „messze maga mögé utasította” a mezőnyt, nem is hazardírozva... Es Killy varázshármasán is majdnem miatta *esett* csorba! Mindketten hogy vigyorogtak! En meg egyszer magányosan bolyongva — a József körúton! — gyászoltam nagy barátom, osztottam kudarcában; ilyen vagyok — de az is lehet, hogy, sajnos, csak voltam, általában, és azóta valamicskét romoltam... De nagy baj nem lehet,

ha:) mondom, odabúvölitek, s körülülitek, mint a tribünöket
elborító nézőkoszorú; egyiktek se szomorú, egyikünk se szomorú.
Medin-Kolač (elmaradó személyleírás! csak egy dátum:
1972. szeptember 22., lilával; ez a lila viszont nem tévesztendő
össze egy mellényszínnel, tehát — valami mással!)
nem óvatoskodik, ez rá vall, egyik fele arccal, a másik háttal
odatálal egy mesés rajthelyet (— mert: EZ AZ EGÉSZ CSAK MESE!
A SZEREPLŐK S ESETEK: KITALALTAK!), épp csak a „LONGINES”
felirat

hiányzik, de van itt mérőberendezés másik, egy harminchárom éves
öregúr „STOFFELS”-a, mutatja, hogyan veszi a kapukat
— az ötvenvalahány (ötvenöt?) nem létező kaput —
a Medintől enyhe szögben lefelé vezető (elmarad: micsodákon!),
— ...n tehát, a három (elmarad: ki; tulajdonképpen: Cs., A., L.)
(és a szerző itt nem CSAL, ez másutt kiderül!),
hogyan ér célba — bámulatosan! akárha Perillat után! —
a vízszintes (nos: itt elmarad...) síkon.
És ők, a nonstop tréningezők, és mi, „Játékaik”,
várjuk, hogy a napfényes vasárnap délelőtt feltűnjenek a képen
a „valódi menők”. Gépünk még ugyanaz az ANTILUXUS
— és most már az is lesz —, amelyről (amiről?) egykor olyan
biztosan tudtuk: „Az ember mégsem vesz...” („a lakásba...”
mit is?)

Aztán egy szép napon mi is... Azóta itt a láda,
és ha garanciával ki nem cserélik, most már ezt nézzük
és ők is ezt nézik; és itt talán azt kellene hozzátennem,
hogy ez korántsem alakult olyan „természetesen”... Papírvágó
kés? levélnehezék? mi fenyegette e domborodó vastagüveg-szemet?
virágcserep? Lehet, egyik se épp; mindenesetre: ép
maradt, s most már nem is lesz töredék. De semmiképp sem
felejtethem — az emlék erősebb a bizakodásnál! —,
hogy mind e békeállapotnak itt... nos, nem feledhetem
áldozatait, halottait; s az egyik előfutót, tudom,
megállítjátok előbb-utóbb, akárha lassított felvételre
váltva — nagyon! —, vagy megállásig-visszapergetve
(van köztetek „technikai-zseni-medve”!), egy emlékpercre,
ahogy egy-s-mások tiszteletére szokták... és képzeletben
láttok egy vattás-dobozkát. Mert — s most folytathatom!
ahol abbahagytam; tudniillik: ők itt szinkronba-hoztak,
s ezért gépem se kattant „addig” —, mondom, mert, hogy e
játék-Hahnenkamm után a másik, a valódi kitzbüheli
(az idei! melyet Bob Cochran személyében, franciák
s osztrákok után először nyer tengerentúli) ily békés körben
élvezhető, bizonyos előjáték nélkül, sajnos, már nem képzelhető.
(Éár azt hittük, lehet; és talán lehet is; csak épp nem lehetett;
és vannak bizonyos módok, ahogy az „így adódott”
és az „úgy adódhat” különbségei elmosódnak Nem is
az egyszerű status quónak esetére gondolok itt; hanem az ember
— lásd egyebüzt: csak úgy! — elgondolkodik, s bár
nem göngyölít fel semmit — legfeljebb takarókat! —,
és félbehagyja a végigjárandókat — már bukhatnak! —,
a megvalósítandók elmaradását — vagy talán:
egy mindig-elmaradás megvalósulását! — olyasminek érzi,
akárha „világát” maradéktalanul elérni tudva
máris haladéktalanul megalkudna. Mert...! s ha erre a „mert”-re
lehetne mit mondani! Ha volna *mije* e „mert”-nek! De hát
a dolgok csak így vagy úgy megesnek (— az első tizenöt

között, épp a legjobb csapatjában, hányan *esnek!* Pedig még csak ezután lesz igazán jeges a pálya; és, íme, a másodrangúak jobban vigyáznak... vagy nem is olyan másodrangúak? — Nyújthatjuk s rövidíthetjük az *u*-kat —, és vannak, amik lesznek; s vannak-e, amik nem? Mert ha nem, az ugye: nem?! Am ahogy ezen a műlesiklóversenyen is van két futam, és van nem tudom hány tizenötös csoport, rangsor szerint, de ahányan egy-egy előbbrévalóból kibuknak, annyival hamarabb jut a frisebb hóból minden hátrábbra-rangsoroltnak, ha *másodszor* indulnak a *másik* pályán... Jobb, ha hasonlatát nem fejezi be mindig mindenki... S ahogy a „mert”-ekre és okokra, éppúgy nincs az ilyen példázatokra...: éppúgy nincs *mi* ezekre sem. Az van, ami; egyszerűen. S ha már ez a vasárnap délelőtt egyszer ilyen, és a heverőt — beágyazunk! — elhagyják a „nézők és helyi síelők”, és *mert* a képernyei rajtig pár percet várhatunk, talán csinálunk valamit, talán gondolkozunk, talán beszélgetünk, iszunk — a hűvösebbik? langyosabbik? — bizonyos italféleségből, és mindenképp tétlen élvezzük az elevenek, a templom, hétvégi vonaton, családózasokon, kórházon s még min kívüliek... mijét? amit a hét vége ad-hoz (*ad hoc!* s mindig a vég...!), élvezzük tehát, amit a sokat-tevékenykedők és a — tulajdonképpen! — *versenytelen* nonstop-tréningezőik élvezhetnek, ha nem tudják, *utolsó*t mikor taszít rajtuk (rajtjuk), s lesz: stop! a nonstop. S ha most felszámlálnánk halottait — de ez: megtiltatik! saját jól-rosszul őrzött derünk érdekében — csupán e vasárnap délelőtti nyugodhatásnak, a boldog-boldogtalan zavaroknak, (tányér-hajigáltató romoknak képe is „feldereng”; lásd: vasgerendák! lógtak ki „a házból”, egy szoba zongorástól zuhant két emeletet, ki hallott ilyen zengzetet, összhangzatot! ehhez képest a csendet-zavarók...! és a pincegyerek-társakkal feljártam „diszkoszt vetni”, tovább csorbítani a csorbát, míg a nagyok a megmaradtakat kikaparták...), tennénk mindezt előbb-utóbb kisikló emlékezettel, mint a műlesikló, aki légben-kalimpáló lécekkal, háton-fején érkezett el... nem a célba; a pályát körülálló embersorba s -karéjba. Mert csak az történt itt is, ami történt; s egyebekben sem hiszem, hogy „mi okból” s „miért”... csak „a világon” valami tombol, és ehhez kell *aki-ami*. (Legfeljebb szégyelljük utólag a szerepet, s nem akarjuk többé magunkra osztani; fél az ember, hogy a föld megunja?) (Es most, hogy egy zárójelből kikeveredjünk — mely, akárha két léccal kalimpálna felettünk! —, nézzük a képet: ott áll a második futam első rajtszámosa, J.—C. Augert, Medinének: Tregua... nem épp a kapu-pályák napszámosa, és nem is akarja, hogy lepipálják, persze, ehhez kockáztatnia és óvatosnak maradnia egyképp kell; de ebben már megegyeztünk valahol a „közönséggel”; hogy teljesíthesse a pályát, csínján kell bánnia a tized- és a századmásodpercekkal, de amíg lefut, legalább nem torlaszolja el előtte a kaput... „mint Schranznak!”... ezt Alacsony mondja, hogy kisegítsen; fél, hátha nagyon merészen kanyarítom kifejezés-ívem; s ha jól veszi őket, el is sodorhatja a pályajelzőket, ő tudja, mire jut!) (Ilyesmíróról beszélgettünk, amíg a versenyt vártuk; hogy mik a lehetőségek, az esélyek; már ahogy mi látjuk.) És most:... nézzük a hátralevőket. A „sérülöket”

ápoljuk már. („Játékaink fejlődnek!”) (En „goromba”
 sosem voltam — úgy igazán! —, bár gyerekkoromban egy-egy
 pusztító-társamnak illemből segédkeztem, s olykor magam is
 kezdeményeztem, így röpitettem ki az ablakon néhány játékosom,
 például: Evaristót, mert egy ordító helyzetet elrontott;
 s talán Probsot? nem, ő egy vas kapufán csorbult ki; akad tehát
 régi példa is ellenem; s hogy „egy egész ház hallatára
 kellett zengenem...” — valahára ennek is vége, nem?) —
 (most, mindenesetre, igen emberséges vagyok, így néz fel
 rám néhány medve; könnyű nekik! idejük: örök, s jól akármí
 csak *ennyibe* fér... Persze, ahogy a csatáromért lerohantam!
 építkeztek, a járdán a homokdombban találtam meg, de: kikotortam!
 És, emlékszem, annak idején, mielőtt elaludtam,
 „barátaimat behajóztam”, s még a korlától is arrébb toltam őket,
 ha nagyon nekidőltek... és *együtt voltunk, ahogy kell!*
 Hol volt ott Hypnoval s Elenium! Front! Sok más, ami
 oly remekül tud lelket menteni és testet rontani. Könnyebb
 a medve-út itt!) (Bár ez sem egészen igaz! kinek a szőre hullik,
 kinek a szeméről pattan le egy szemernyi festék,
 „STOFFELS”-úrnak többször összevarrták — mint most egy rossz
 rímmel! — a testét, és sosem felejt — ha én sosem! — bizonyos
 estét, amikor egy emeletnyi rom alól mentették ki
 [egy Kosztolányi-kötettel?]: és egyik-másikuknak a fülére is kell
 nézni, nem lazul-e; meg kell ragasztani! vagy a nyelvüket;
 ezt mindig egy csepp méznyi Általános-Rekord-Palma
 ragasztószer illetheti; és így tovább.) Befejezik a nagyok futamát;
 „de jó, hogy megúsztuk ép bőrrel!” — mondjuk: *helyettük*,
 hogy beszámítson az „összetett”-be, (ahol mindegy „ilyen-ember” és
 „olyan-medve”; ahol kimossák, megszárogatják a szereléseket,
 és leperreg mindenről minden hajdani kínoosság).
 És ha egy s más nem így lehetett... csak én
 tettem — mondtam-e az elején? —, én tettem úgy,
 „mint ha próbát teszek...”? Mivel? „ami” velem mindent tehet?
 S *tetet?* (Csináltat.) Ily „csinn”-be megyek?
 Csinn = összecsapás.) Vagy: épp e csinn *áltat*?
 De létezőnk-e oly külön alakkal,
 ahogy látszat szerint s rombolhatólag?
 (És ez nem sport-, világ- vagy más hasonlat!)
 Kisszerű áhítás, hogy „hátha óvna...”
 Mégis ez a leginkább *érdekes!*
 ...S itt feladom. Kihagytam *részeket*;
 mint ha a műlesikló a léceket *kívül* viszi bizonyos kapukon.
 De majd lesz egyéb alkalom; és más — *másutt* olvasható...
 (Már csak Kitzbühel látszik, csak a hó;
 mi az, ami itt tűnt el?) Most, míg ezt írom,
 készülsz az ebéddel; és valami *nagyon más van*,
 úgy érzem, a papíron: Morzsolódás? sohase-volt-egésze?
 (Mert hogy a szándék mi volt, az nem mentség!)
 S látszik-e majd, *ott, egy tribünre* vésve:
 EZEK EGYMÁST ISZONYÚAN SZERETTEK